

Slovenska a túto moc bude vykonávať do tých čias, kým si slovenský národ demokratickým spôsobom neurčí legitímnych zástupcov.

Náš domáci odboj, tak ako bol dosiaľ vedený v úplnej shode s československým zahraničným odbojom, chce i naďalej v jednote a spolupráci priviesť náš boj k víťazstvu.

Sme za bratské spolužitie s českým národom v novej Československej republike.³ Ústavo-právne, sociálne, hospodárske a kultúrne otázky republiky budú vzájomnou dohodou definitívne usporiadané zvolenými zástupcami slovenského a českého ľudu v duchu demokratických zásad, pokroku a sociálnej spravodlivosti.

Popri politickom oslobodení našim cieľom je zaistiť krajší a šťastný život sociálne slabým vrstvám národa, menovite slovenskému robotníkovi a roľníkovi. V záujmu zvýšenia životnej úrovne národa sme za spravodlivé rozdelenie národného dôchodku, za novú úpravu vlastníctva a držby pôdy na prospech malých roľníkov. Robotník nech má mzdu primeranú zvýšenej úrovni a podiel na výsledku svojej práce.

Čo najrozhodnejšie odmietame a odsudzujeme protidemokratické a násilnícke výčiny a názory ľudáckeho režimu u nás. Slovenský národ nemal nič spoločného so spojenectvom s hitlerovským Nemeckom. Naopak, celým svojim smýšľaním a presvedčením bol vždy na strane spojencov, čo pri každej vhodnej príležitosti doma i na fronte potvrdil skutkami. Slovenský národ v súlade s našimi národnými tradíciami rozhorčene odmietol tiso-tukovskú zradu na Slovanstve, ktorou ľudácky režim hnal slovenský národ do boja proti bratskému národu ruskému a ostatným slovanským národom.

Dnešným dňom slovenský národ manifestačne pripojuje sa k spojeneckým národom, ktoré svojím bojom a veľkými obeťami zabezpečujú slobodný a demokratický život národom celého sveta a tak i nášmu malému národu. Všetkými silami chceme prispieť k rýchlemu skončeniu tohto zápasu o slobodu.

V týchto dejinných chvíľach poskytneme každú mravnú a hmotnú pomoc našej slovenskej bojujúcej armáde a partizánom. Voláme celý národ do zbrane a do boja proti našim odvekým nepriateľom a ich tunajším prisluhovačom, aby všetci Slováci mohli si v slobodnej Československej republike zariadiť život podľa svojej vôle.

Nech žije naša spravodlivá vec!

Sláva Československej republike!

Slovenská národná rada.

LAMS Martin. Sbíрка letáků. Tisk. — Též Slovenská národná rada 1943—49, Bratislava 1949, str. 23—24. Též B. Laštovička, V Londýně za války, Praha 1960, fotokopie čís. 48.

[48]

1944, 1. září. Banská Bystrica. — Nařízení Slovenské národní rady, jímž se rozpouštějí fašistické strany a organizace na Slovensku.

Slovenská národná rada nariaďuje:

§ 1.

Slovenská národná rada rozpúšťa Hlinkovú slovenskú ľudovú stranu (HSES), Deutsche Partei (DP), Magyar Nemzeti Párt, Hlinkovú Gardu (HG), Freiwillige Schutzstaffel (FS),

³ Deklaráci vyhlásila fakticky Slovenská národná rada, že preberá štátnu moc nejen jako reprezentantka slovenského národa, ale jako predstaviteľka Československej republiky, jako štátny orgán ČSR pro území Slovenska. Proklamaci zásady bratrského soužití s českým národom v nové Československé republice vyjádřila SNR vůli lidových mas, vyhlášenou ve většině míst svobodného Slovenska koncem srpna 1944 (ve Sklabíně byla vztyčena štátní čs. vlajka již 21. 8. 1944; srv. dále např. manifest spojených partyzánských oddílů — dokument čís. 38), uplatnila právo slovenského národa na sebeurčení a smyla z něho pečť separatismu, kterou na něj vtiskli představitelé slovenského fašismu.

V deklaraci se praví, že ústavní otázky budou definitivně řešeny vzájemnou dohodou zvolených zástupců českého a slovenského ľudu a blíže se tu slovenské štátoprávní požadavky nerozvádějí. Jejich tendence je naznačena později v usnesení tajného pléna SNR ze dne 29. 9. 1944 (dokument čís. 71).

Hlinkovú mládež (HM) a Deutsche Jugend (DJ) a všetky ich složky a pridružené organizácie.

§ 2.

Celý majetok združení uvedených v § 1 prepadá v prospech štátu.¹

§ 3.

Akákoľvek členská činnosť v rámci rozpustených združení (§ 1) a organizované uskutočňovanie ich programu trestá sa žalárom do 5 rokov a peňažitým trestom do 500.000 korún slovenských.

§ 4.

Toto nariadenie nadobúda ihneď účinnosti.

Slovenská národná rada.

Sb. n. SNR, čís. 4/1944.

[49]

1944, 1. září. Moskva. — Článek J. Švermy o úloze národních výborů v osvobozené vlasti, odsuzující pokusy buržoazních představitelů odbojového hnutí o snížení úlohy a významu těchto orgánů lidu.

O národních výborech v osvobozené vlasti

President republiky ve svém poselství ze dne 3. února t. r. vyzval lid doma ve vlasti, aby všude v obcích, okresech i v zemích byly tvořeny Národní výbory, které — podle slov presidenta — mají býti v dnešním období orgány jednotného národního boje proti okupantům a po osvobození, v přechodném období, se mají státi demokratickými orgány veřejné správy.

Základní myšlenka je tu jasná, prostá, samozřejmá: chceme, aby po vyhnání okupantů a po zlomení moci zrádců, lidové orgány, demokraticky volené vším naším lidem, vzaly veřejnou správu do svých pevných rukou a aby — podle směrnic vlády a podle zákonů prozatímního parlamentu — ji vedly až do svolání a do dalšího rozhodnutí Ústavodárného shromáždění. Každý, kdo jest skutečným demokratem a komu osud našeho lidu a naší republiky v těžkých dobách přechodu leží na srdci, tuto myšlenku tak chápe — a každý ji vítá. A každý také ví, že není třeba mnoha slov, aby tato jasná a prostá myšlenka byla zákonným dekretem vyjádřena, že není třeba žádných složitých byrokratických nařízení, aby tato myšlenka byla naším lidem proměněna v činy.

Ale přece jen v našem zahraničním odboji se o této myšlence rozvinula velká diskuse. Našli se zřejmě lidé, kterým tato myšlenka není po chuti a nemajíce odvahy přímo proti ní se postavit, chtějí ji aspoň hodně zamotat a nakonec ji ve všelijakých „právnických“ kličkách úplně zadusit.

Dostala se nám do rukou některá dubnová čísla časopisu „Naše noviny“ (deníku československého vojáka ve Velké Británii), která jasně dokazují, kolik zmatků všelijakými „diskusemi“ o této prosté věci bylo již způsobeno. Autor jednoho článku o národních výborech glosuje tyto diskuse a nakonec se táže: Co vlastně mají býti ty národní výbory? Jsou to orgá-

¹ Majetek fašistických organizací braly do své správy národní výbory iniciativně ještě před vydáním tohoto nařízení. Otázky dozoru a kompetence národních výborů nad tímto majetkem upravoval oběžník pověřenectva vnitř z 8. 9. 1944 (viz SSÚA Bratislava, PV, 1944, čís. 11/2/1944), z 9. 9. 1944 (StA B. Bystrica, ŽP II, 2778/44 — prez., oběžník bezpečnostního odboru pověřenectva SNR pro věci vnitřní čís. 14/III — 1944) a z 18. 9. 1944 (viz AÚD KSS, Bratislava čís. přír. 5815/53).

Zajímavý materiál o otázkách spojených s odevzdáním zbraní, které patřily bývalým členům rozpuštěných fašistických organizací, viz OA B. Bystrica, pob. v Brezně n. Hr., f. OÚ Brezno, čj. 2820/1944.